

Hjörtur Hjartarson

frambjóðandi til stjórnlagabings

3304

ÞRÍR ÞRÍR NÚLL FJÓRIR

Nánari upplýsingar um
Hjörtur Hjartarson og málefnið
finnur þú á vefsíðunni

www.dagskammtur.wordpress.com

„Skýrari aðgreining milli þriggja þátta ríkisvaldsins mun geta stórbætt stjórnslu og stjórnarfarir í landinu, bæði til skemmri og lengri tíma lítið.“

„Tryggja þarf að peningar og valdaaðstaða ráði ekki úrslitum um hvaða sjónarmið heyrast og verða ofaná í pólitískri umræðu.“

„Einn helsti kosturinn við þjóðaratkvæðagreiðslur, sem almenningur getur knúið fram, er fælingarmátturinn.“

„Lifandi og virkt lýðræði verður alltaf áhrifaríkasta leiðin til þess verja almannahagsmuni gegn ofríki sérhagsmuna.“

Málefni og forsendur

Gott fólk!

Ég býð mig fram til stjórnlagabings af því ég er sannfærður um að farsælt samfélag á Íslandi verður aðeins byggt upp með breint borð og á nýjum og traustari grunni. Í því felst afdráttarlaust uppgjör við brunnið og að Íslendingar semji sér eigin stjórnarskrá. Stjórnlagabingio er tækifæri sem við skulum gripa, sjálfra okkar vegna og vegna komandi kynslóða.

Ekkert ákvæði stjórnarskrárinnar er undanþegið endurskoðun, en sum málefni hafa verið mér bugleiknari en önnur. Loftið mér að útskýra þau í fáum orðum.

Rauveruleg þrískipting ríkisvaldsins

Endurskoðun á valdmörkum löggjafarvalds, framkvæmdavalds og dómvalds verður fyrirferðamikil á stjórnlagabinginu og gæti leitt til róttækra breytinga á stjórnskipun landsins. Um það eru flestir sammála, þótt hugmyndir um hvað skuli gera séu mismunandi. Hugmyndir þeirra sem vilja ganga lengst í aðskilnaði milli þriggja þátta ríkisvaldsins snúast um að framkvæmdavaldið verði kosið sérstaklega, óháð kosningum til Alþingis. Þar með yrði alveg skilið á milli Alþingis og ríkisstjórnar og svonefnd þingræðisregla afnumin. Ráðherrar þyrftu þá ekki stuðning meirihluta á Alþingi til að sitja í ríkisstjórn. Þeir sem skemur vilja ganga hafa haldið á lofti þeirri hugmynd að þingmenn sem setjast á ráðherrastól, eigi að segja af sér þingmennsku og kalla inn varamann. Sem millileið mætti hugsa sér, til dæmis, að halda þingræðireglunni en að ráðherrar væru ekki valdir úr hópi kjörinna fulltrúa á Alþingi. Það þýddi þá að utanþingsstjórn væri reglan. Hugsanlegt væri líka að búa við nánast óbreytt fyrirkomulag en tryggja agaða og faglega stjórnsýslu með stjórnarskrárbundnum ákvæðum um framkvæmd tiltekinna embættisverka.

Skýrari aðgreining milli þriggja þátta ríkisvaldsins mun geta stórbætt stjórnslu og stjórnarfarir í landinu, bæði til skemmri og lengri tíma lítið. Ég er reiðubúinn að gera það sem þarf til að ná því marki, aðeins með hagsmuni almennings og leiðarljósi.

Aukin áhrif kjósenda í kosningum - persónukjör

Útséð er með að hin gamalgrónu stjórnmálaöfl muni verða við kröfunni um persónukjör. Stjórnlagabingio verður því að tryggja almennum kjósendum sanngjörn og heillavænleg áhrif í kosningum, að þessu leyti.

Fjölmargar aðferðir tókast við persónukjör. Í frumvarpi um persónukjör sem síðast sofnaði í þinginu, var gert ráð fyrir að stigið yrði varfærnislegt skref í þá átt að auka áhrif almennra kjósenda á kostnað flokkanna. Í stuttu máli var hugmyndin sú að stjórnmálaflokkar veldu frambjóðendur á lista, eins og venjulega, en að þeir kjósendur sem kysu listann fengu að raða efstu frambjóðendum í sæti. Slíkt fyrirkomulag hlýtur að teljast algjört lágmark. - Taka þarf mið af reynslu annarra þjóða af persónukjöri, nýta kostina en varast hætturarnar.

Stjórnlagabing þarf einnig að taka fyrir almennar leikreglur í kosningabaráttu. Tryggja þarf að peningar og valdaaðstaða ráði ekki úrslitum um hvaða sjónarmið heyrast og verða ofaná í pólitískri umræðu. Huga þarf að lengd kjörtímabils og takmörkun á setu þingmanna á Alþingi og eins sveitarstjórnarmanna í sveitarstjórnunum. Tvö kjörtímabil á Alþingi er hæfilegur tími. Ég mun beita mér af fullum krafti í öllum þessum málum á stjórnlagabingio.

Þjóðin geti sjálf gripið inn í mál – þjóðaratkvæðagreiðslur að frumkvæði almennings

Tryggja þarf í stjórnarskrá að almenningur geti, að eigin frumkvæði, knúið fram þjóðaratkvæðagreiðslu um tiltekið mál eða stjórnvaldsákvörðun með söfnun undirskrifta. Skilgreina þarf nákvæmlega hvaða mál yrðu hugsanlega undanþegin og eins hvaða skilyrði yrði að uppfylla til þess að gild krafa um þjóðaratkvæðagreiðslu teldist komin fram. Þá þarf að ákveða hvaða skilyrði atkvæðagreiðslan sjálf þurfi að uppfylla til þess að niðurstaðan teldist gild, það er skilyrði um lágmarksþáttöku og þess háttar.

Slíkar atkvæðagreiðslur að frumkvæði almennings útiloka ekki aðrar leiðir til þess að kalla fram þjóðaratkvæðagreiðslur, svo sem fyrir atbeina forseta Íslands eða tiltekinn minnihluta á Alþingi.

Þótt þjóðaratkvæðagreiðslur fái auknið vægi er ekki þar með sagt að allaf sé verið að gera út um mál með þeim hætti. Einn helsti kosturinn við þjóðaratkvæðagreiðslur, sem almenningur getur knúið fram, er fælingarmátturinn. Stjórnvöld eru líklegri til þess hafa almannahagsmuni að leiðarljósi og ganga fram af höfsemi ef þau vita að almenningur getur hvenær sem er skorist í leikinn.

Ég mun vinna að því að þjóðaratkvæðagreiðslur verði tryggðar almenningi í stjórnarskrá.

Eitt grundvallaratriði að lokum ...

Tryggja á með ótvíveðum hætti í stjórnarskrá að náttúruauðlindir landsins séu í almenningseign og að afraksturinn renni til þjóðarinnar. Lifandi og virkt lýðræði verður alltaf áhrifaríkasta leiðin til þess verja almannahagsmuni gegn ofríki sérhagsmuna.

Með óskum um beillaríkt stjórnlagabing,

HJÖRTUR HJARTARSON.

Hjörtur Hjartarson, frambjóðandi nr. 3304